

Vesela Ganeva

(Bulgaria, Paisii Hilendarski University of Plovdiv)

Present-day Bulgarian Studies in Lodz – Challenges and Prospects, a Round Table Held at the Paisii Hilendarski University of Plovdiv within the Development and Promotion of Bulgarian Studies Abroad National Research Programme

Abstract: This is an overview of the round table titled *Present-day Bulgarian Studies in Lodz – Challenges and Prospects* organised within the *Development and Promotion of Bulgarian Studies Abroad* National Research Programme. This is the first of a series of similar initiatives included in the project's programme activities. The text presents the main objectives and methods adopted within the project and sums up the discussion among Bulgarian researchers working in Lodz and their colleagues at various Bulgarian and European universities.

Key words: round table, Bulgarian studies, scientific conference, Paisii Hilendarski University of Plovdiv

Весела Ганева

(България, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“)

Кръгла маса „Българистиката днес в Лодз – предизвикателства и перспективи“ – Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“

На 11.11.2022 г. в рамките на ежегодната научна конференция „Паисиеви четения“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе Кръгла маса на тема „Българистиката днес в Лодз – предизвикателства и перспективи“. Събитието се реализира благодарение на екипа с ръководител проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева, работещ по Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“. Организираната Кръгла маса е първото събитие от поредица подобни инициативи, заложи в програмната дейност на проекта.

Кръглата маса беше открита от декана на Филологическия факултет доц. д.ф.н. Константин Куцаров и зам.-ректора по международната дейност на Университета доц. д-р Надя Чернева, които изразиха своята подкрепа за членовете на екипа и важността на дейностите по програмата. Деканът припомни на присъстващите многогодишната приятелска връзка между Университета в Лодз и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, като специално подчерта, че около 30 преподаватели от Факултета са били лектори по български език и литература в различни европейски университетски центрове. Зам.-ректорът Надя Чернева потвърди необходимостта от създаването на проекта, като отбеляза, че разговорът за българския език и българската литература са неделими от разговора за българската идентичност.

Първо беше дадена думата на доц. д-р Елка Трайкова от БАН, ръководител на консорциума от научни институции, които изпълняват програмата: Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Югозападен университет „Неофит Рилски“ и БАН. Доцент Трайкова представи причините за създаване на проекта и

изброи някои от най-сериозните проблеми пред развитието на българистиката в чужбина:

- закрити лекторати по български език, литература и култура в университетите в чужбина;
- липсата на интерес към специалност „Българистика“;
- същевременно създаването, и по-успешното лансиране, на специалности от други славянски народи.

Доц. Трайкова съобщи с тъга, че си е отишло цяло поколение страстни почитатели на българската литература, чието дело за популяризирането и научното издигане на българистиката, за съжаление, не е било продължено. И допълни, че от 200 лектората в началото на 80-те години, днес са останали активни само 39, а най-стабилно развиващата се българистика е в Полша.

Целите на програмата „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ са: да се установи устойчив диалог с европейските университети, в които се преподава български език, литература и култура, за да се обсъдят трудностите, пред които са изправени преподавателите там, и да бъдат предложени конкретни решения за популяризиране и подпомагане на дейността им. Програмата предвижда:

- финансово подпомагане на научната продукция на специалисти-българи в чужбина;
- разработване на таргетирани магистърски и докторантски програми;
- инвестиция в научни пособия, помагала и създаването на дигитален портал за българистиката, който да отговаря на потребностите на преподаватели, докторанти и студенти.

Важна част от заложените в програмата идеи е привличането на млади учени, както и на утвърдени преподаватели, които да разработват свои проекти, свързани с развитието на българистиката.

Ръководителят на екипа на Пловдивския университет проф. д.ф.н. Липчева-Пранджева откри дискусията чрез изходната теза за необходимостта от една гъвкава, широкообективна представа за българистиката, която да проучва не само езика, литературата и историята на българите, но и културната динамика на модерните общества, в която те участват.

Проф. Георги Минчев, преподавател в Лодзкия университет в Полша, разказа за създаването на катедрата по Славянска филология и за проблемите, които са съпътствали развитието ѝ през годините: неуспешният опит да се развие балканистична специалност, слабият интерес към старобългаристиката, намалените часове за преподаване и трудностите при стабилизиране на кадровия потенциал и др.

Проф. Минчев, заедно с екипа си, показва презентация за международната дейност и развитието на славистиката в Лодз. Под неговото ръководство са били осъществени две програми – за научни изследвания и за мобилност, сключени са двамадесет договора с институции в България, а сътрудничеството с Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ отброява единайсет години. Според цитираните от него данни, повечето студенти, които учат български в Лодз, посочват, че го избират, защото го смятат за екзотичен и по време на обучението си постепенно откриват спецификите на българската култура.

Проф. Иван Петров представи научните публикации по българистика: издавани са тематични броеве на научни списания, които колегите от Лодз ръководят, публикувани са преводи на важни славистични трудове.

Проф. Малгожата Сковронек разказа за организацията на учебния процес, учебните програми, намаляващия брой часове по български език и спецификата на обучението в университета в Лодз, а именно – изучаването на два славянски езика.

Д-р Агата Кавецка сподели впечатления от международния обмен и неговата важност при усвояването на български език, литература и култура.

Ас. Стелиана Александрова представи работните учебни помагала и интерактивни методи, с които се подпомага преподаването на български език, литература и култура, за да се достигне до ниво B2/C1.

Проф. Минчев представи изследователският център „Церанеум“, който е създаден през 2009 г. и дава възможност на българисти и византинисти да развиват и популяризират своята научна дейност.

Последната част от организираната Кръгла маса беше дискусия между членовете на пловдивския екип на Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ и преподавателите от Лодзкия университет с оглед на конкретните възможности за съвместна работа в рамките на следващите три години. Проф. Липчева-Пранджева говори за конкурсите за подпомагане на изследователски проекти на млади учени и постави акцент върху дигиталните ресурси от бъдещата онлайн платформа „Българистика“, които могат да се използват като допълващи, „избираеми модули“ на обучението по старобългарски език и литература в чуждите университети.

Доц д-р Фани Бойкова насочи вниманието към отношението между училище и университет и нуждата да се проследи този процес, тъй като, според думите ѝ, липсват специалисти, които да преподават български като чужд език на равнището на средното образование в чужбина. Една от идеите, които тя предложи, е да се създаде магистърска програма, която да подготвя кадри за преподаване на български като чужд език, като предварително се анкетират интересувашите се и се споделят различни практики, за да може учебният план на магистратурата да се съобрази с конкретните потребности в различните държави.

Доц. д-р Ани Кемалова предложи да се създаде дигитално помагало за самоподготовка и самообучение, като по този начин се даде много лесен и бърз достъп до необходими работни материали, и да се организират периодично подобни кръгли маси, за да е възможно всички, които имат интерес, да са в течение с проблемите на българистиката в Европа.

В обсъждането на важните въпроси за перспективата за развитието на българистиката в чужбина, освен гостите от Лодз и членовете на екипа (проф. Любка Липчева-Пранджева, проф. Мария Шнитер, доц. Ани Кемалова, доц. Фани Бойкова, д-р Милена Кацарска, д-р Красимира Танева, д-р Соня Александрова, д-р Борислава Петкова), се включиха и много от присъстващите на Кръглата маса, които имат отношение към темата като проф. Илияна Кръпова, доц. Петя Бъркалова и др. Те споделиха конкретни проблеми от опита си като лектори по български език, литература и култура, и предложиха интересни идеи за разрешаването им.

Екипът на Пловдивския университет планира до края на 2023 година да бъдат организирани още две кръгли маси – през май и през септември, както и да се продължи диалогът между членовете на проекта и представители на други чуждестранни университети, за да се постигне устойчивост при обмена на идеи и практики между българистите зад граница и тези в България.